

**Міністерство захисту довкілля та
природних ресурсів**

01648, м. Київ, вул. Митрополита
Василя Липківського, 35
Електронна пошта: info@mep.gov.ua

***Зауваження та пропозиції до Концептуальної Записки, що визначає сферу
відступів від правил оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної
оцінки (СЕО)***

В частині, що стосується відступів від правил ОВД та СЕО під час здійснення діяльності, пов'язаної з розміщенням Національного військового меморіального кладовища (надалі – НВМК).

МБО «Екологія-Право-Людина» розуміє суспільну значимість питання гідного поховання та вшанування пам'яті полеглих військовослужбовців та не заперечує необхідності будівництва військового меморіального кладовища. Водночас, важливим аспектом реалізації експериментального проекту щодо «Проектування Національного військового меморіального кладовища» (надалі – проект, експериментальний проект, НВМК) є дотримання вимог природоохоронного законодавства та врахування думки громадськості.

Вважаємо, що діяльність, пов'язана з розміщенням НВМК та реалізацією проекту, не відповідає критеріям відступів та повинна стати предметом оцінки впливу на довкілля та обговорень з громадськістю поза межами коментованої Концептуальної записки з огляду на викладене нижче.

1. Постановою Кабінету Міністрів України № 1010 від 13.12.1017 року затверджені «Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля». Відповідно до Критеріїв, оцінці впливу на довкілля не підлягає планована діяльність, визначена пунктами 1-21 частини другої та пунктами 1-13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», у разі, коли вона спрямована виключно на забезпечення оборони та енергетичної безпеки держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків військової агресії Російської Федерації проти України. Проте проектування Національного військового меморіального кладовища не підпадає під жодний з цих критеріїв. Як зазначається в самій Концептуальній записці, віднесення діяльності, пов'язаної з розміщенням Національного військового меморіального кладовища до сфери відступів обґрунтовується необхідністю вшанування пам'яті та забезпечення організації почесних поховань загиблих (померлих) осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, забезпечували виконання службових обов'язків та присяги на вірність Українському народу. Вищенаведене доводить те, що влаштування кладовища не має нічого спільного із забезпеченням оборони та енергетичної безпеки держави, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків військової агресії Російської Федерації проти України, тому включене в Концептуальну записку необґрунтовано.

2. Діяльність із організації та експлуатації меморіального кладовища напряму не відносилася до видів діяльності, реалізація якої вимагала здійснення оцінки впливу на

довкілля та стратегічної екологічної оцінки, і до прийняття змін, внесених Законом України від 08.12.2023 № 3505-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення будівництва та експлуатації Національного військового меморіального кладовища». Однак, якщо говорити про обрані для цього кладовища ділянки, то така діяльність у випадку неприйняття зазначеного вище Закону, підпадала б під процедуру ОВД: як зміна цільового призначення особливо цінних земель;

як суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; як усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.; будівництво (облаштування) автостоянок на площі не менш як 1 гектар і більш як на 100 паркомісць; До передання земельних ділянок у користування Державній установі «Національне військове меморіальне кладовище», такі ділянки перебували в постійному користуванні Національного університету біоресурсів та природокористування України, та відносилися до особливо цінних земель лісгосподарського призначення, додатково обтяжені природоохоронним статусом. Навряд чи обрана ділянка змогла б отримати позитивний висновок з ОВД, враховуючи масштабність проекту та особливу природну цінність земель, виділених під будівництво. Відтак очевидним стає факт навмисного уникнення необхідності врахування впливу планованої діяльності на довкілля під час реалізації експериментального проекту шляхом прийняття змін, внесених Законом 08.12.2023 № 3505-IX.

3. Так, земельні ділянки, передані у користування Державній установі «Національне військове меморіальне кладовище» для реалізації експериментального проекту, входять до складу Смарагдової мережі за номером (UA 000338 Pryirpinnya and Chernechy Forest) відповідно до Переліку територій Смарагдової мережі Європи, затвердженого Постійним Комітетом Бернської Конвенції у 2016 році. Враховуючи наведене, здійснення будь-якої діяльності на вказаних земельних ділянках має відбуватися у відповідності до заборон та обмежень, встановлених для об'єктів та територій Смарагдової мережі. Відповідно до пункту 9 Додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» № 554-IX від 13.04.2020 року, «Набори (види) геопросторових даних», території Смарагдової мережі, а отже і земельні ділянки виділені під НВМК, належать до природоохоронних територій та об'єктів, що в свою чергу зумовлює заборону зміни їх цільового призначення. Так, згідно з абзацом 6 підпункту 22-1 розділу X «Перехідні положення», Земельного Кодексу України, що регулює особливості зміни цільового призначення земельних ділянок державної, комунальної власності з питань розміщення НВМК «не допускається зміна цільового призначення земельних ділянок на умовах, визначених цим підпунктом, на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. Звідси постає питання правомірності зміни цільового призначення земельної ділянки із земель для ведення лісового господарства і пов'язаних з ним послуг на земельні ділянки загального користування відведені під місця поховання.

4. Окремій увазі підлягає питання здійснення рубок дерев на території виділеній під НВМК. Так, видалення, зрізання та пересаджування зелених насаджень під час реалізації проекту, на даний час відповідно до пункту 3 «Порядку видалення дерев, чагарників, газонів і квітників під час виконання підготовчих та/або будівельних робіт і експлуатації Національного військового меморіального кладовища» затвердженого Постановою КМУ від 01.03.2024 року № 225, здійснюються без отримання спеціального дозволу (ордера). Також, абзацом 4 пункту 5 вищевказаного Порядку передбачено, що в Акті обстеження зелених насаджень, що підлягають видаленню, зазначається інформація про кількість насаджень, що підлягають видаленню, однак не згадано про види таких насаджень, їх стан тощо. Вважаємо, що здійснення рубок без отримання спеціальних дозволів, призведе або й уже призвело до непоправного знищення цінних та унікальних за своєю природою лісових ресурсів.

5. Також, вивченню підлягають питання гідро-геологічних умов земельних ділянок, на яких безпосередньо заплановане здійснення поховань традиційним способом. Це в свою чергу дозволить з'ясувати наявність/відсутність ризиків забруднення ґрунтових вод від поховань та мінімізувати їх, особливо враховуючи факт відсутності централізованого водопостачання у сільських територіальних громадах на території яких планується розміщення НВМК.

Враховуючи викладене, в частині, що стосується відступів від ОВД та СЕО під час здійснення діяльності, пов'язаної з розміщенням Національного військового меморіального кладовища, пропонуємо:

1. Ініціювати внесення змін до Закону України від 08.12.2023 № 3505-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення будівництва та експлуатації Національного військового меморіального кладовища» в частині змін до Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" в частині виключення пункту 6.
2. Звернутися до Державної установи «Національне військове меморіальне кладовище» із роз'ясненням позиції Міндовкілля про необхідність проведення ОВД.
3. До проведення ОВД ініціювати призупинення виконання:
 - Постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2023 року № 870, якою затверджено «Порядок реалізації експериментального проекту щодо проектування Національного військового меморіального кладовища»;
 - Постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2024 року № 225, якою затверджено «Порядок видалення дерев, чагарників, газонів і квітників під час виконання підготовчих та/або будівельних робіт і експлуатації Національного військового меморіального кладовища»;
4. В разі отримання висновку з ОВД про допустимість провадження планованої діяльності, ініціювати зміни до постанов КМУ № 870 від 19.08.2023 року та № 225 від 01.03.2024 року з метою включення екологічних умов реалізації діяльності до положень таких постанов.

Відповідь щодо розгляду зауважень та пропозицій просимо надати у встановлений законодавством строк та надіслати на електронну адресу office@epi.org.ua.

Директор
МБО «Екологія-Право-Людина»



Олена Кравченко

Виконавець: Ю. Францішкевич, М. Панькевич, Є. Алексєєва

